

18.9.2024

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lisärahoituksen valmisteluryhmä 10/2024

Aika ke 4.9.2024 klo 12.05–14.00 ja to 5.9.2024 klo 12 - 14

Paikka Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9 Helsinki, kh Nousukausi (ke 4.9.2024)
Valtiovarainministeriö, Meritullinkatu 8, Helsinki, kh Vaikuttamo (to 5.9.2024)
Teams-etäyhteys

Läsnä

Noora Heinonen, finanssineuvos, yksikön päällikkö, valtiovarainministeriö, pj
Merja Salmi, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö
Virpi Vuorinen, budjettineuvos, valtiovarainministeriö
Eeva Mäenpää, hallitusneuvos, valtiovarainministeriö
Andreas Blanco Sequeiros, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö
Eveliina Pöyhönen, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö
Kirsi Ruuhonen, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö
Elina Palola, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö
Jaana Määttä, johtava asiantuntija, sisäministeriö
Timo Aronkytö, hyvinvointialuejohtaja, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Mikko Hokkanen, konsernipalvelujen toimialajohtaja, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Kimi Korvanen, tietohallintopäällikkö, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Tiia Tuovinen, juristi, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Marianne Juosila, strategiapäällikkö, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Juri Matinheikki, johtava erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö
Antti Väisänen, johtava erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö
Hanna-Maija Perttola, projektiassistentti, valtiovarainministeriö, tekninen sihteeri (ke 4.9.2024)

Erikseen kutsutut

Erkki Papunen, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja aloitti kokouksen kello 12.05. Hyväksyttiin ehdotus kokouksen asialistaksi.

2. Edellisten kokouksien (20.8., 22.8., 23.8.) muistioiden hyväksyminen

Hyväksyttiin kokousmuistio 5/2024. Kokousmuistioiden 6/2024 ja 7/2024 käsittely siirrettiin seuraavaan kokoukseen. Kokousmuistioita koskevat kommentit pyydettiin toimittamaan sähköpostitse mahdollisimman pikaisesti.

3. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lisärahoitushakemusta koskevia ministeriöiden arvioita ja johtopäätöksiä

Puheenjohtaja selosti diaesitystä, jossa alustavasti esitellään ministeriönäkökulmia Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen, jäljempänä VAKE, lisärahoitushakemuksen alustavaksi arvioimiseksi ja alustaviksi johtopäätöksiksi. Puheenjohtaja korosti, että kyse on puheenjohtajan valmistelemasta diaesityksestä, jossa voi olla epätarkkuuksia ja joka on osittain keskeneräinen. Kaikilla valmisteluryhmän jäsenillä on varauma diaesitykseen.

Diaesityksen alussa on käsitelty lisärahoitusprosessin käynnistymisen lähtökohtia ja lisärahoituksen edellytysten tarkastelua sekä VAKEn hakemusta ja valmisteluryhmässä esitettyjä näkökohtia.

Lisärahoitushakemuksen osalta VAKEn edustajat totesivat, että hakemuksen perustelut ovat esityksessä pääsääntöisesti oikein. Perustelujen yhdistämisestä saattaa VAKEn näkemyksen mukaan kuitenkin tulla kokonaisuudesta erilainen näkökulma. Etenkin alijäämän kattamista koskeva perustelu tulisi poistaa. Alijäämää koskevan kohdan osalta puheenjohtaja totesi, että diaesityksen teksti oli suora kopio VAKEn hakemuksesta, minkä vuoksi perustelun poistaminen ei hakemuksen sisältöä kuvaavassa osuudessa ole mahdollista.

VAKElla ei ollut huomioita diaan, jossa selostettiin haetun 74 milj. euron lisärahoituksen kohdentumista eri toimialoille.

Kirsi Ruuhonen selosti palvelujen saatavuuden toteutunutta kehitystä vuonna 2024 terveydenhuollon, aikuissosiaalityön sekä lasten, nuorten ja perheiden osalta. Jaana Määttä selosti palvelujen saatavuuden toteutunutta kehitystä vuonna 2024 pelastustoimen osalta. Määttä totesi, että VAKE ei ole hakemuksessaan hakenut lisämäärärahaa pelastustoimelle. Tarve lisärahoitukselle on ilmennyt vasta valmisteluryhmän teemakohtaisissa keskusteluissa.

VAKEn edustajat totesivat tuoneensa valmisteluryhmässä esiin sen, että valtion rahoitus lakisääteisten palvelujen tuottamiseen on liian alhainen. VAKEn näkemyksen mukaan esityksestä voidaan päätellä, että todistustaakka siitä, ettei se pysty toteuttamaan ns. tehostamistoimia, olisi hyvinvointialueella. VAKE katsoo osoittaneensa, että palvelutasossa ei ole ylimääräistä ja että valtion rahoitus ei riitä nykyisen palvelutason ylläpitämiseen. Palvelutason kehittäminen ei välttämättä osoita sitä, että kehittämiseen olisi käytetty rahoitusta liikaa. Lisäksi VAKE katsoo, että perustelut eivät ole diaesityksessä tasapuolisesti esitettyjä ja VAKEn näkemyksiä ei ole riittävästi tuotu esiin.

Puheenjohtaja totesi, että diaesityksessä on käsitelty ministeriöiden näkemyksiä, kun aiemmissa valmisteluryhmän kokouksissa on tuotu esiin VAKEn näkemyksiä. Valmisteluryhmän muistiossa on tarkoitus käsitellä kaikkien tahojen näkemyksiä.

Valtion edustajat toivat esiin, että valtion rahoituksen tulisi riittää lakisääteisten palvelujen rahoittamiseen varainhoitovuonna ja että johdon velvollisuutena on kohdentaa rahoitus siten, että alueen asukkaiden perusoikeudet eivät vaarannu. Lisärahoitushakemuksen käsittelyssä tulisi arvioida muun muassa niitä osa-alueita, joissa rahoitus mahdollisesti vaarantuu, miten muut tehtävät ovat mahdollisesti hoidettavissa sekä onko rahoitusta uudelleenkohdennettavissa. Valtio tehtävänä ei ole tarkastella operatiivista toimintaa yksityiskohtaisesti eli esimerkiksi sitä, miten hyvinvointialue kohdentaa henkilöstönsä ja onko tarpeen toteuttaa yt-menettelyjä. Nämä kokonaisuudet kuuluvat itsehallinnollisella hyvinvointialueella päätettäviin asioihin. Tietojen tulisi perustua objektiiviseen tietoon. VAKE on aiemmissa valmisteluryhmän kokouksissa

todennut, että sen palvelut ovat vuosina 2023 ja 2024 olleet lakisääteisellä tasolla. Valtion edustajien mukaan samanaikaisesti vaikuttaa, että palvelujärjestelmää kehitetään nopeammin kuin mitä varainhoitovuoden rahoituksella on mahdollista tehdä.

Kirsi Ruuhonen totesi, että palvelutaso on keskeinen kysymys, jota tulisi tarkastella. Ruuhonen totesi, ettei terveys- ja sosiaalipolitiikassa ole tunnistettu, että VAKEn palvelutaso olisi lakisääteistä tasoa korkeampaa.

Eeva Mäenpää selosti sitä esityksen kokonaisuutta, joka käsitteli hyvinvointialueiden rahoitusmallin toimivuutta, alijäämän kattamisen suhdetta lisärahoitukseen, talousarviovuoden rahoitusta, hyvinvointialueen rahoitusta ja kunnilta siirtyneitä kustannuksia sekä johtopäätöksiä.

Rahoitusmallin toimivuudesta VAKEn edustajat totesivat muun muassa seuraavaa:

- lisärahoitushakemusta ei ole ollut tarkoitus perustella rahoitusmallin toimimattomuudella.
- VAKE on eri mieltä siitä väitteestä, että rahoitusmallista ja VAKEn rahoituksesta saatavien tietojen perusteella ei voida todeta, että alueen vuonna 2024 saaman rahoituksen taso lähtökohtaisesti uhkaksi vaarantaa palvelujen järjestämisen alueella. VAKEn näkemyksen mukaan valtio ei ole osoittanut, että VAKE olisi tuottanut ns. ylilaaatua.
- valmisteluryhmän kokouksissa on tuotu esiin, ettei hyvinvointialueiden rahoitusmallin tarvevakiointimalli toimi sosiaalihuollon osalta hyvin.

VAKEn edustajat katsoivat, että he eivät perustele lisärahoitushakemuksensa tarvetta sillä, että hyvinvointialueiden rahoitusmalli ja siihen sisältyvä tarvevakiointimalli eivät kohtelisi aluetta oikeudenmukaisesti. Esittivät tästä johtuen diassa käytetyn perustele-verbien muuttamista. Puheenjohtaja vahvisti, että vaihdetaan jatkovalmistelussa perustele-verbistä toiseen.

Alijäämän kattamisen suhteesta lisärahoitukseen VAKEn edustajat totesivat muun muassa seuraavaa:

- kehittäminen-käsite ei tarkoita sitä, että olisi tehty toiminnasta erillistä kehittämistyötä ja siten lisätty erikseen toimintaan kohdistuvaa lisärahoitusta, vaan kehittämisellä tarkoitetaan prosessien ja toiminnan tehostamista
- valtion näkökohdat on esitetty yleisellä tasolla ja epämääräisesti
- välttämättömien palvelujen turvaaminen on edellyttänyt alueelta 100 milj. euron alijäämäistä budjetoitua.

Talousarviovuoden rahoitusta koskevasta diasta VAKEn edustajat totesivat muun muassa seuraavaa:

- haasteellista, jos alueen toimintaa ei voida tarkastella yhtä vuotta pidemmälle
- palveluverkossa ei ole ns. ylikapasiteettia – toiminnallisia muutoksia on tehty ja tehdään koko ajan

Valtion edustajat totesivat, että alueella on paras tieto arvioida alueen toimenpiteitä rahoituksen riittävyyden turvaamiseksi.

Hyvinvointialueen rahoituksesta ja kunnilta siirtyneistä kustannuksista VAKEn edustajat totesivat muun muassa seuraavaa:

- se, että oikaisuja ei ole haettu, ei osoita, etteikö puutteita rahoituksen siirtymisessä olisi. Muutosta ei ole haettu, koska ei ole osattu hakea. Taustalla vaikuttaa erityisesti se, että Vantaan kaupunki ei ole ilmoittanut kaikkia sote-menoja.

- lisärahoituksen saamisen edellytyksenä ei ole se, että alue olisi käyttänyt ennen hakemista kaikki muutoksenhakukeinot

Valtion edustajat totesivat, että valmisteluryhmän muistiossa voidaan tarvittaessa kuvata tarkemmin siirtolaskentaprosessia. Siirtolaskelmiin on mahdotonta enää tässä vaiheessa puuttua, koska objektiivista tietoa ei ole enää saatavissa – siirtolaskemien objektiivinen tarkastelu edellyttäisi vastaavien kuntatietojen tarkastelua.

Esityksessä esitetystä johtopäätöksistä, että ei ole osoitettu lakisääteisten palvelujen tosiasiallista järjestämistä uhkaavaa vaarantumista vuonna 2024 ja että varainhoitovuoden rahoituksen riittävyyteen voidaan vaikuttaa alueen omin päätöksin, VAKEn edustajat totesivat muun muassa seuraavaa:

- hakemusta koskevat tiedot ja tilannekuvat ovat tarkentuneet hakemisprosessin kuluessa
- se, että VAKE ei voisi kuvata vuoden 2024 tilannetta selkeästi, ei voi johtaa siihen johtopäätökseen, etteivätkö peruspalvelut voisi vaarantua
- lainarahoitusta on haettu, koska valtion rahoitus ei riitä palvelujen järjestämiseen. Säästöjen toteuttaminen vuodessa ei mahdollista tuottamaan riittäviä palveluja. On mahdotonta samanaikaisesti säästää ja huolehtia peruspalveluista.
- esitetyt skenaariot osoittavat sitä, mitä seuraisi siitä, että lisärahoitusta ei saataisi.

4. Seuraavan kokouksen ajankohta

Seuraava kokous on ke 11.9. klo 8.30–11.00.

Puheenjohtaja totesi, että ensi viikon torstaille 12.9.2024 ja perjantaille 13.9.2024 etsitään lisäkokousajat. Tavoitteena on edelleen, että valmisteluryhmän työ päättyy perjantaina 13.9.2024, eikä tarkoituksena ole hakea jatkoaikaa valmisteluryhmän työskentelylle.

Seuraavassa kokouksessa käsitellään valmisteluryhmän muistiolounnosta, joka on perjantaiamuna 6.9.2024 valmisteluryhmän jäsenten kommentoitavissa.

5. Muut esille tulevat asiat

Muita esille tulevia asioita ei ollut.

6. Kokouksen päättäminen

puheenjohtaja päätti kokouksen kello 14.05.